

Rigsadvokaten
Frederiksholms Kanal 16
1220 København K



STATSADVOKATEN I VIBORG
RØDEVEJ 1
8800 VIBORG

TELEFON: 72 68 90 00
E-MAIL: SAV@ANKL.DK
www.anklagemyndigheden.dk

DATO 2. juni 2025

JOURNAL NR.
SAV-2025-2100102-7

SAGSBEHANDLER: JBN/HS

”Fast-track”-undersøgelse af actioncard og vejledninger fra Østjyllands Politi

1. Indledning

2. Det lokale actioncard ”Slutning af økonomiske sager på ressourcer (2024 projekt)”

- 2.1. Reglerne om delegation af økonomiske sager i Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om kvalitet og legalitet i straffesagsbehandlingen
- 2.2. Regler for delegation i Østjyllands Politi
- 2.3. Oplysninger fra Østjyllands Politi vedrørende actioncard ”Slutning af økonomiske sager på ressourcer (2024 projekt)”
- 2.4. Ændringer i actioncard ”Slutning af økonomiske sager på ressourcer (2024 projekt)”

3. De lokale vejledninger ”AUS-mistænkte” og ”Kontakt forurettede”

- 3.1. Reglerne for politikredsens kvalitets- og legalitetssikring
- 3.2. Reglerne for underretning ved henlæggelse af straffesager – retsplejelovens § 749, stk. 3
- 3.3. Oplysninger fra Østjyllands Politi i forbindelse med besvarelse af spm. 887 (alm. del) fra Folketingets Retsudvalg
- 3.4. Udtalelse fra Østjyllands Politi den 26. maj 2025

4. Statsadvokatens vurdering

- 4.1. Actioncard om ”Slutning af økonomiske sager på ressourcer (2024 projekt)”
 - 4.1.1. Delegation til politiet i økonomiske sager
 - 4.1.2. Actioncardets beskrivelse af rammer for delegation
 - 4.1.3. Yderligere bemærkninger til actioncardet
 - 4.1.4. Ændringer til actioncardets pkt. 7

4.2. De lokale vejledninger "AUS-mistænkte" og "Kontakt forurettede"

4.2.1. Vejledning "AUS-mistænkte"

4.2.2. Vejledning "Kontakt forurettede"

1. Indledning

Rigsadvokaten har ved e-mail af 19. maj 2025 anmodet Statsadvokaten i Viborg om at foretage en "fast-track"-undersøgelse af følgende fra Østjyllands Politi:

- a) Det lokale actioncard med titlen "Slutning af økonomiske sager på ressourcer (2024 projekt)" – både det nye og det gamle
- b) De lokale vejledninger "Kontakt forurettede" og "AUS mistænkte"

Statsadvokaten i Viborg er i den forbindelse anmodet om at vurdere, om actioncardet – både det tidligere og nugældende – og de to lokale vejledninger er inden for rammerne af gældende ret, herunder retsplejeloven og retningslinjerne i Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Kvalitet og legalitet i straffesagsbehandlingen.

Til brug for Rigsadvokatens opfølgning af 8. april 2025 på Justitsministeriets anmodning vedrørende bidrag til besvarelsen af spørgsmål nr. 312 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg, har Østjyllands Politi afgivet en udtalelse vedrørende actioncardet. Som følge heraf har Statsadvokaten ladet disse oplysninger indgå i vurderingen af actioncardet.

For så vidt angår de to lokale vejledninger har Statsadvokaten i Viborg indhentet en udtalelse fra Østjyllands Politi, ligesom Østjyllands Politis oplysninger til brug for besvarelsen af spørgsmål nr. 887 (alm. del) vedrørende vejledningen "Kontakt forurettede" fra Folketingets Retsudvalg er indgået i vurderingen.

2. Det lokale actioncard "Slutning af økonomiske sager på ressourcer (2024 projekt)"

2.1. Reglerne om delegation af økonomiske sager i Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om kvalitet og legalitet i straffesagsbehandlingen

De overordnede rammer for, hvem der må træffe afgørelse efter retsplejelovens § 749 og § 721 er angivet i Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Kvalitet og legalitet i straffesagsbehandlingen, pkt. 3.2.3 b., hvor der blandt andet fremgår følgende:

"b) Afgørelser efter retsplejelovens § 749, § 721 og § 722 samt bødeforlæg efter § 832

1. Det juridiske personale

Det juridiske personale i anklagemyndigheden har kompetencen til at træffe følgende afgørelser:

- Afvisning af en anmeldelse efter retsplejelovens 749, stk. 1*
- Standsning af efterforskningen efter retsplejelovens § 749, stk. 2*
- Opgivelse af sigtelsen efter retsplejelovens § 721*
- Meddelelse af tiltalefrafald efter retsplejelovens § 722 og*
- Udstedelse af bødeforelæg efter retsplejelovens § 832*

Det betyder, at disse afgørelser som udgangspunkt skal træffes af det juridiske personale i anklagemyndigheden. I nogle situationer kan politiuddannet personale eller kontorpersonale, der er beskæftiget med at modtage anmeldelser, dog afvise en anmeldelse eller – for så vidt angår politiuddannet personale – opgive en sigtelse på stedet. Det gælder anmeldelser mv., der er åbenbart grundløse, se nærmere nedenfor under pkt. 2.

Herudover kan særligt bemyndigede medarbejdere med de nødvendige uddannelsesmæssige og personlige forudsætninger bemyndiges til på visse konkrete sagsområder at afgøre sager efter retsplejelovens § 749, § 721 eller § 722 samt udstede bødeforelæg efter retsplejelovens § 832, se nærmere nedenfor under pkt. 3.(fremhævet)

(...)

3. Særligt bemyndigede medarbejdere

Endvidere kan særligt bemyndigede medarbejdere med de nødvendige uddannelsesmæssige og personlige forudsætninger bemyndiges til på visse konkrete sagsområder at afgøre sager efter retsplejelovens § 749, § 721 eller § 722 samt udstede bødeforelæg efter retsplejelovens § 832. (fremhævet)

En sådan bemyndigelse kan navnlig komme på tale i følgende tilfælde:

- Mindre alvorlige straffelovsovertrædelser, f.eks. hærværk, brugstyveri, butikstyveri og andre mindre berigelsesforbrydelser, jf. straffelovens § 287, og hæleri, jf. straffelovens § 290, stk. 1 (bødeområdet)
- Færdselslovsovertrædelser, herunder tilkendegivelser efter færdselslovens § 119 a
- Mindre alvorlige særlovssager i øvrigt, som f.eks. overtrædelse af ordensbekendtgørelsen, restaurationsloven og beredskabsloven

Der kan efter omstændighederne også på andre sagsområder ske bemyndigelse med henblik på den bedst mulige ressource- og kompetenceanvendelse i politikredsen, og når det i øvrigt er ubetænkeligt at delegere afgørelseskompetencen mv. Eksempelvis kan der ske bemyndigelse i indbrudssager, forudsat at bemyndigelsen kun omfatter sager, hvor der ikke er fundet brugbare spor på gerningsstedet, eller hvor der ikke er mistanke til en mulig gerningsmand. Der kan f.eks. også ske bemyndigelse i sager om økonomisk kriminalitet, forudsat at bemyndigelsen kun omfatter sager, hvor der ikke efter den indledende efterforskning er fundet brugbare spor, og der ikke er yderligere efterforskningsskridt, der med rimelighed kan foretages, eller hvor der ikke er mistanke til en mulig gerningsmand. (fremhævet)

(...)

En bemyndigelse til særligt bemyndigede medarbejdere kan ikke omfatte nedenstående tilfælde, hvor afgørelsen således altid skal træffes af anklagemyndighedens juridiske personale (uanset om sagen er oprettet på et undersøgelsesnummer eller på et "skarpt" nummer): (fremhævet)

- Alvorligere overtrædelser af straffeloven, som f.eks.:
- personfarlig kriminalitet, herunder vold, seksualforbrydelser og forbrydelser i øvrigt, som indebærer vold eller trusler
- Alvorligere, herunder omfattende og mere komplicerede særlovssager og sager om økonomisk kriminalitet (fremhævet)

(...)

- Sager, hvor der er spørgsmål om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald efter retsplejelovens §§ 721-722 på grund af forældelse eller af ressourcemæssige hensyn (fremhævet)

4. Udarbejdelse af retningslinjer

Politikredsen skal udarbejde nærmere retningslinjer for, i hvilket omfang der er sket bemyndigelse som anført ovenfor. Det skal klart fremgå, hvem der er sket bemyndigelse til, og hvad bemyndigelsen omfatter. Det skal udtrykkeligt fremgå, at sager, der kan give anledning til tvivl eller er komplicerede, altid skal afgøres af en jurist i anklagemyndigheden. I retningslinjerne skal det fremhæves, at det skal fremgå af sagen, hvem der har truffet afgørelse. (fremhævet)."

2.2. Regler for delegation i Østjyllands Politi

Østjyllands Politi har fastsat følgende regler for delegation til politiet i "Vejledning om afgørelseskompetence, henlæggelse og slutning af straffesager":

"Pkt. 1.1 - Hovedregel – anklagemyndigheden træffer afgørelse

Anklagemyndighedens jurister træffer afgørelse om:

- 1. Afvisning/henlæggelse af en anmeldelse uden egentlig efterforskning efter retsplejelovens § 749, stk. 1*
- 2. Standsning af efterforskning efter retsplejelovens § 749, stk. 2*
- 3. Opgivelse af sigtelse efter retsplejelovens § 721*
- 4. Meddelelse af tiltalefrafald efter retsplejelovens § 722*
- 5. Tiltalerejsning (herunder bødeforelæg efter retsplejelovens § 832)*

Jurister, der tidligere har været i turnus som anklagere ved den overordnede anklagemyndighed, men som p.t. gør tjeneste i politisøjlen, kan ligeledes træffe afgørelse vedrørende pkt. 1-3 ovenfor.

Efter Rigsadvokatmeddelelsen om kvalitet og legalitet i straffesagsbehandlingen kan kompetence til at træffe afgørelse i mindre alvorlige straffesager delegeres til politiansatte eller administrative medarbejdere.

Denne vejledning fastsætter, hvem der i Østjyllands Politi – ud over anklagere – kan træffe afgørelse i straffesager."

(...)

"Pkt. 1.2.8 Visse sager om økonomisk kriminalitet

Sagstyper:

- *Sager om økonomisk kriminalitet, der retter sig mod værdier under 8.000 kr. (bødeområdet, § 287) bortset fra åger, afpresning og skyldnersvig.*
- *Anmeldelser om IT-relateret økonomisk kriminalitet ("NCIK-sager") begået i Danmark, hvor sagens værdi ikke overstiger 20.000 kr.*
- *Anmeldelser om forhold begået i et andet nordisk land, hvor det ikke er muligt at finde frem til en gerningsmand, og hvor sagens værdi ikke overstiger 20.000 kr.*
- *Anmeldelser om forhold begået i et land uden for Norden, hvor det ikke er muligt at finde frem til en gerningsmand, og hvor sagens værdi ikke overstiger 70.000 kr.*
- *Sager om økonomisk kriminalitet inkl. pengefalsk (udgivelse, § 167) samt beslægtede forhold om dokumentfalsk (§ 171) og identitetstyveri (§ 264 e) hvor hensynet til den mest hensigtsmæssige anvendelse af politiets ressourcer ud fra en samlet konkret vurdering tilsiger, at efterforskning ikke indledes eller standses. Dette skal ske ud fra en samlet vurdering af følgende:*
 - *Om det ud fra de foreliggende efterforskningsmuligheder er realistisk, at en efterforskning vil kunne føre til opklaring af sagen.*
 - *Den mest hensigtsmæssige anvendelse af politiets ressourcer.*
 - *Om sagens gennemførelse vil medføre vanskeligheder, omkostninger eller sagsbehandlingstider, som ikke står i rimeligt forhold til sagens betydning og den straf, der i givet fald forventes idømt. (fremhævet)*

Kompetencen er delegeret til at træffe afgørelse om følgende:

- *Afvisning/henlæggelse af en anmeldelse uden egentlig efterforskning efter retsplejelovens § 749, stk. 1*
- *Standsnings af efterforskning efter retsplejelovens § 749, stk. 2*

Kompetencen er delegeret til følgende medarbejdere:

- *Chargeret politipersonale i afdelingen for Økonomisk Kriminalitet*
- *Fagansvarlige i afdelingen for Økonomisk Kriminalitet*
- *Juridiske konsulenter i afdelingen for Økonomisk Kriminalitet*
- *Særligt uddannet politipersonale i visitationssektionen i afdelingen for Økonomisk Kriminalitet" (fremhævet)*

(...)

Pkt. 1.3 Tilfælde hvor kompetencen altid ligger hos anklager

I følgende tilfælde skal sagen afgørelsen altid træffes af en anklager, selvom sagen vedrører et område, hvor kompetencen er delegeret, jf. afsnit 1.2 ovenfor (og uanset om sagen er oprettet på et undersøgelsesnummer eller på et "skarpt" nummer):

(...)

- Alvorligere, herunder omfattende og mere komplicerede særlovssager og sager om økonomisk kriminalitet (fremhævet)*

(...)

efter retsplejelovens §§ 721, 722 eller 749 på grund af forældelse eller af ressourcemæssige hensyn, jf. dog afsnit 1.2.8 ovenfor om henlæggelse efter § 749 af visse sager om økonomisk kriminalitet (fremhævet)

(...)

2.3. Oplysninger fra Østjyllands Politi vedrørende actioncard "Slutning af økonomiske sager på ressourcer (2024 projekt)"

Til brug for Rigsadvokatens opfølgning af 8. april 2025 på Justitsministeriets anmodning vedrørende bidrag til besvarelsen af spørgsmål nr. 312 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg har Østjyllands Politi i udtalelse af 1. april 2025 blandt andet oplyst følgende:

(...) "Østjyllands Politi har over en længere årrække oparbejdet en meget betydelig beholdning af sager om økonomisk kriminalitet. På den baggrund og henset til varetagelse af kredsens øvrige opgaver foretog politikredsens øverste ledelse ultimo 2023 en strategisk prioritering med henblik på at styrke en række beredskabsfunktioner samt allokere yderligere ressourcer til sagsbehandling af sagsområdet økonomisk kriminalitet. Med henblik på at sikre en forsvarlig drift i den samlede politioperative del af politikredsen blev der således med virkning fra 1. marts 2024 allokert yderligere medarbejdere til Afdelingen for Økonomisk Kriminalitet. Grundet den aktuelle sikkerhedssituation og øvrige prioriterede opgaver er det øverste ledelses vurdering, at politikredsen i 2024 og 2025 ikke har mulighed for at tilføje yderligere medarbejderressourcer til sagsområdet økonomisk kriminalitet."

Formålet med allokering af yderligere medarbejdere til Afdelingen for Økonomisk Kriminalitet var at få nedbragt politikredsens meget betydelige sagsbeholdning på sagsområdet for økonomisk kriminalitet. Med henblik på at sikre en effektiv anvendelse af

politikredsens ressourcer besluttede politikredsen i august 2024 at delegere yderligere kompetence fra anklagemyndigheden til udvalgte medarbejdere i politiet til henlæggelse af sager om økonomisk kriminalitet. Det bemærkes – som det fremgår nedenfor – at delegationen er begrænset til visse typer af sager og til visse medarbejdere.

Østjyllands Politi kan endvidere oplyse, at politikredsen i overensstemmelse med Rigsadvokatmeddelelsens afsnit om Kvalitet og legalitet i straffesagsbehandlingen, pkt. 3.2., har udarbejdet en lokal vejledning om afgørelseskompetence, henlæggelse og slutning af straffesager, hvori det er angivet, i hvilke tilfælde kompetencen til bl.a. at henlægge visse straffesager er uddelegeret fra anklagemyndigheden til politiet.

Det fremgår af pkt. 1.2.8 i den lokale vejledning, at chargeret politipersonale, fagansvarlige, juridiske konsulenter og særligt uddannet politipersonale i afdelingen for Økonomisk Kriminalitet har kompetence til at henlægge sager efter retsplejelovens § 749 om økonomisk kriminalitet inkl. pengefalsk (udgivelse, § 167) samt beslægtede forhold om dokumentfalsk (§ 171) og identitetstyveri (§ 264 e) hvor hensynet til den mest hensigtsmæssige anvendelse af politiets ressourcer ud fra en samlet konkret vurdering tilsiger, at efterforskning ikke indledes eller standses. Dette skal ske ud fra en samlet vurdering af følgende:

- Om det ud fra de foreliggende efterforskningsmuligheder er realistisk, at en efterforskning vil kunne føre til opklaring af sagen.*
- Den mest hensigtsmæssige anvendelse af politiets ressourcer.*
- Om sagens gennemførelse vil medføre vanskeligheder, omkostninger eller sagsbehandlingstider, som ikke står i rimeligt forhold til sagens betydning og den straf, der i givet fald forventes idømt.*

Kompetencen er i kredsens lokale vejledning – og i overensstemmelse med Rigsadvokatmeddelelsens afsnit om Kvalitet og legalitet i straffesagsbehandlingen, pkt. 3.2.3.3 – bl.a. begrænset til ikke at omfatte alvorligere, herunder omfattende og mere komplicerede særlovssager og sager om økonomisk kriminalitet, og sager hvor der skal ske påtaleopgivelse eller meddeles tiltalefrafald efter retsplejelovens §§ 721-722 pga. ressourcemæssige hensyn. I disse tilfælde vil det således – uanset sagens værdi – altid være anklagemyndighedens kompetence at træffe afgørelse om, hvorvidt en sag kan sluttes efter retsplejelovens § 749 eller § 721.

Det lokale actioncard om slutning af økonomiske sager på ressourcer (2024 projekt), hvor beløbet 499.999 kr. er nævnt i punkt 5, er udarbejdet i Østjyllands Politis Afdeling for Økonomisk Kriminalitet. Actioncardet er en intern operationalisering i Afdelingen for

Økonomisk Kriminalitet af politikredsens lokale vejledning om afgørelseskompetence, henlæggelse og slutning af straffesager og har til formål at støtte politiets sagsbehandling. Actioncardet beskriver i punkt 1 de materielle regler i retsplejelovens § 749, stk. 1 og 2, herunder forskellen mellem stk. 1 og stk. 2. Actioncardet beskriver i punkt 2, 4, og 5 endvidere den lokale kompetencefordeling mellem anklagemyndighed og politi i Østjyllands Politi ved henlæggelse af sager om økonomisk kriminalitet med hjemmel i retsplejelovens § 749, stk. 1 og 2, herunder henlæggelse på baggrund af den mest hensigtsmæssige anvendelse af politiets ressourcer. Endelig bekræfter actioncardet i punkt 3 retsplejelovens § 89, og punkt 6 og 7 beskriver den praktiske procedure ved politiets udarbejdelse af en afgørelse om henlæggelse af en sag på baggrund af den mest hensigtsmæssige anvendelse af politiets ressourcer.

Anklagemyndigheden ved Østjyllands Politi har forud for udarbejdelse af actioncardet vejledt afdelingen for Afdeling for Økonomisk Kriminalitet om, at det typisk vil være anklagemyndighedens kompetence at slutte sager efter retsplejelovens § 749, hvor der er tale om en mulig overtrædelse omfattet af straffelovens § 286. Det bemærkes i den forbindelse, at det fremgår af Kommenteret straffelov, speciel del, 12. udgave, side 721, at det – ud over beskaffenheden af det begåede forhold – især er størrelsen af det tilegnede beløb, som er bestemmende for, om et forhold er omfattet af straffelovens § 286, stk. 2. Det fremgår endvidere, at afgrænsningen mellem straffelovens § 285, stk. 1, og straffelovens § 286, stk. 2, svarende til et beløb på omkring 500.000 kr. svarer til den grænse, der er styrende for, om en skatte- eller afgiftsunddragelse skal henføres under § 289. Beløbets størrelse er dog ikke eneafgørende for, om forholdet henføres til § 285, stk. 1, eller § 286, stk. 2.

Anklagemyndighedens tilkendegivelse omtalt ovenfor er givet på baggrund af en fortolkning af Rigsadvokatmeddelelsens afsnit om Kvalitet og legalitet i straffesagsbehandlingen, pkt. 3.2.3.3, hvoraf fremgår, at en bemyndigelse til særligt bemyndigede medarbejdere ikke kan omfatte alvorligere, herunder omfattende og mere komplicerede særlovssager og sager om økonomisk kriminalitet, jf. også kredsens vejledning refereret ovenfor.

Beløbsangivelsen på 499.999 kr. og henvisningerne til straffelovens § 286 i ovennævnte actioncard skal for det første forstås som ét pejlemærke blandt flere i vurderingen af, om det er anklagemyndigheden eller politiet, som har afgørelseskompetence i overensstemmelse med ovennævnte delegerede kompetence. For det andet indgår det som i alle andre tilfælde som et moment blandt flere i vurderingen af om en sag skal efterforskes, eller om en allerede iværksat efterforskning skal indstilles.

Østjyllands Politi understreger, at der i hver enkel sag foretages en konkret vurdering, herunder med vægtning af sagens karakter, grovhed og omfang. Herunder indgår blandt andet momenter såsom sagsværdi, tabsstørrelse og sagens alder. Hertil endvidere hvilken betydning det vil have, om der er tale om et enkeltstående forhold, eller om der foreligger flere anmeldelser om lignende forhold samt om en evt. mistænkt tidligere er straffet for lignende, idet dette vil være strafskærpende under en straffesag. Det indebærer samlet, at Østjyllands Politi også efterforsker samt rejser sigtelser og tiltaler i sager om økonomisk kriminalitet, hvor sagens værdi er under 500.000 kr. Østjyllands Politi kan i forlængelse heraf oplyse, at politikredsen også efter actioncardets udarbejdelse løbende har rejst sigtelse og tiltale i en række sager, hvor sagens værdi har været under 500.000 kr.

Endeligt kan Østjyllands Politi oplyse, at politikredsen er opmærksom på, at en enkelt sætninger i pkt. 7 i den oprindelige udgave af det lokale actioncard om slutning af økonomiske sager på ressourcer (2024 projekt) kan give anledning til misforståelser. Østjyllands Politi har tilpasset den relevante sætning. Østjyllands Politi vil snarest foretage en gennemgang af alle relevante actioncards, instrukser m.v. på sagsområdet økonomisk kriminalitet med henblik på at sikre politikredsens lokale dokumenttyper er forståelige for alle medarbejdere.”

2.4. Ændringer i actioncard ”Slutning af økonomiske sager på ressourcer (2024 projekt)”

Det fremgår af oplysninger fra Østjyllands Politi, at Actioncard ”Slutning af økonomiske sager på ressourcer (2024 projekt)” blev ændret pr. 1. april 2025 for så vidt angår punkt 7, underpunkt 4, idet ændringerne er angivet nedenfor:

Tidligere formulering af pkt. 7, underpkt. 4	Gældende formulering af pkt. 7, underpkt. 4
”4. Vurder om MISTÆNKT / IKKE MISTÆNKT a. <u>Kun mistænkt</u> hvis FOU/ANM selv har henledt opmærksomhed på en navngiven person”	”4. Vurder om der skal vælges et koncept for slutningsskrivelse til en privatperson eller professionel anmelder a. Såfremt at ANM/FOU i sin anmeldelse har henledt opmærksomheden på en specifik navngiven mistænkt, vælg da et koncept med mistænkt. Påfør i slutningsskrivelsen, det navn, som FOU/ANM har henledt opmærksomheden på.”

3. De lokale vejledninger "AUS-mistænkte" og "Kontakt forurettede"

3.1. Reglerne for politikredsenes kvalitets- og legalitetssikring

Reglerne for politikredsenes kvalitets- og legalitetssikring fremgår af Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Kvalitet og legalitet i straffesagsbehandlingen,

(...)

"3.1. Indledning

Der er følgende tre hovedelementer i kvalitets- og legalitetssikringen:

- 1. procedurer for straffesagsbehandlingen (pkt. 3.2.)*
- 2. kontrol og opfølgning (pkt. 3.3.)*
- 3. dokumentation og afrapportering (pkt. 3.4.)*

Det påhviler i første række den enkelte medarbejder i forbindelse med behandlingen af straffesager at påse, at egen sagsbehandling opfylder kvalitets- og legalitetskravene og harmonerer med god sagsbehandlingsskik. Det gælder politiuddannede, kontoruddannede og juridisk uddannede medarbejdere.

Det påhviler dernæst den enkelte medarbejders nærmeste leder at kontrollere kvaliteten og legaliteten i medarbejderens sagsbehandling.

Det påhviler endelig den enkelte anklager i forbindelse med behandlingen af straffesagerne at påse, at sagsbehandlingen i sin helhed opfylder kvalitets- og legalitetskravene og harmonerer med god sagsbehandlingsskik. Der påhviler således anklagemyndigheden et generelt og tværgående ansvar for straffesagens behandling.

Politidirektøren har det overordnede ansvar for at sikre kvaliteten og legaliteten af politikredsenes arbejde og for at sikre, at straffesagerne behandles så grundigt og så hurtigt som muligt. Politidirektøren skal ligeledes sikre, at politikredsen når de mål, der er opstillet for straffesagsbehandlingen, herunder at de mål, der er fastsat for f.eks. sagsbehandlingstider, overholdes.

Politidirektøren skal – gennem chefanklageren og de politiuddannede ledere – ved fastsættelse af lokale retningslinjer og gennem den daglige kvalitets- og legalitetssikring sørge for, at de fastsatte retningslinjer følges, således at kravene til kvalitet, effektivitet og legalitet opfyldes i politikredsenes straffesagsbehandling.

Der skal fastsættes retningslinjer for hvert af de ovennævnte hovedelementer, jf. pkt. 3.2., pkt. 3.3. og pkt. 3.4."

3.2. Reglerne for underretning ved henlæggelse af straffesager – retsplejelovens § 749, stk. 3

Af Rigsadvokatens retningslinjer om underretning ved henlæggelse af straffesager – retsplejelovens § 749, stk. 3, fremgår følgende:

”2. Underretning om henlæggelse efter retsplejelovens § 749, stk. 1 (afvisning af anmeldelse)
Det følger af retsplejelovens § 749, stk. 1, at politiet afviser en indgivet anmeldelse, hvis der ikke findes grundlag for at indlede efterforskning. En underretning efter retsplejelovens § 749, stk. 3, om en sådan henlæggelse skal som det klare udgangspunkt foretages skriftligt, men kan i særlige tilfælde foretages mundtligt, jf. pkt. 2.2 nedenfor.

2.1. Skriftlig underretning om henlæggelse

En skriftlig underretning om henlæggelse efter retsplejelovens § 749, stk. 3, jf. stk. 1, skal indeholde følgende:

- *Anmeldelsesdato og -tidspunkt*
- *Beskrivelse af det anmeldte forhold*
- *Oplysning om, at sagen henlægges efter retsplejelovens § 749, stk. 1*
- *Begrundelse for henlæggelsen*
- *Klagevejledning*
- *Vejledning om muligheden for offerrådgivning*
- *Vejledning om muligheden for at søge erstatning*
- *Vejledning om, at politiet kan genoptage sagen, hvis der kommer nye oplysninger*
- *Vejledning om, hvor der kan søges yderligere oplysninger (politi.dk, anklagemyndigheden.dk og dkr.dk)*

Underretningen skal ske til den forurettede eller til andre, som i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 3, har krav på underretning, jf. herom pkt. 1.2. ovenfor.

Underretningen kan foretages ved anvendelse af en standardiseret slutningsskrivelse, som dannes i POLSAS via henlæggelsesbilledet, hvor der er mulighed for at vælge mellem en række standardbegrundelser.

I sager, hvor der er behov for en større individualisering af underretningen om henlæggelsen, herunder navnlig i forhold til begrundelsen for henlæggelsen, skal underretningen foretages ved anvendelse af et brevkoncept (og ikke den standardiserede slutningsskrivelse). Der er i POLSAS oprettet et brevkoncept til brug for underretning om henlæggelser efter retsplejelovens § 749, stk. 3, jf. stk. 1.

2.1.1. Underretningens indhold

Når anklagemyndigheden underretter forurettede eller andre, som i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 3, har krav på underretning som beskrevet ovenfor, kan der være tale om en videregivelse af personoplysninger, som er omfattet af retshåndhævelsesloven. Videregivelse af almindelige personoplysninger må ske, når det er nødvendigt for at forebygge, efterforske, afsløre eller retsforfølge strafbare handlinger eller fuldbyrde strafferetlige sanktioner, jf. retshåndhævelseslovens § 9. Videregivelse af følsomme personoplysninger kræver, at det er strengt nødvendigt, jf. retshåndhævelseslovens § 10, stk. 2.

Det skal således overvejes, hvilke oplysninger, der videregives i forbindelse med underretningen, herunder særligt i forbindelse med begrundelsen.

Det skal særligt bemærkes, at forurettede er klageberettiget i forhold til henlæggelser efter § 749, stk. 3, hvilket kan begrunde videregivelse af personoplysninger i videre omfang end ved underretning i forbindelse med eksempelvis tiltalefrafald, hvor forurettede ikke er klageberettiget.

2.2. Mundtlig underretning om henlæggelse

Underretning i forbindelse med afvisning efter retsplejelovens § 749, stk. 1, jf. stk. 3, skal – som nævnt ovenfor under pkt. 2. – som det klare udgangspunkt ske skriftligt. En anmeldelse kan dog efter omstændighederne afvises mundtligt i umiddelbar forlængelse af anmeldelsen, hvis anmeldelsen er åbenbart grundløs, eller hvis det anmeldte åbenbart ikke er strafbart, og der i øvrigt ikke er forhold, som gør det påkrævet, at afvisningen sker skriftligt.

En anmeldelse kan anses for at være åbenbart grundløs, hvis det anmeldte helt åbenbart ikke har kunnet finde sted – f.eks. hvis anmeldelsen må anses for at udspringe af vrangforestillinger hos anmelderen. En anmeldelse kan derimod ikke anses for at være åbenbart grundløs, alene fordi det må forventes at blive vanskeligt at bevise det anmeldte forhold.

Mundtlig underretning bør som det helt klare udgangspunkt alene anvendes i umiddelbar forlængelse af anmeldelsen. Mundtlig afvisning kan derfor som udgangspunkt alene komme på tale i tilfælde, hvor anmeldelsen indgives mundtligt via telefon eller ved personligt fremmøde på politistationen, samt i tilfælde hvor politiet i forbindelse med patruljerung modtager anmeldelser, som er åbenbart grundløse eller åbenbart ikke strafbare.

Ved en mundtlig underretning efter retsplejelovens § 749, stk. 3, skal politiet

- give en begrundelse for afvisningen,*

- give en mundtlig klagevejledning og
- orientere om, at der er mulighed for at bede om en skriftlig afgørelse.

Ved en mundtlig underretning gør de samme databeskyttelsesretlige overvejelser sig gældende som ved en skriftlig underretning, se hertil pkt. 2.1.1.

Hvis anmelderen tilkendegiver et ønske om at modtage en skriftlig afgørelse, skal der ske skriftlig underretning efter retningslinjerne beskrevet ovenfor under pkt. 2.1.

Der kan forekomme andre tilfælde, hvor det kan være hensigtsmæssigt at foretage en mundtlig underretning i forbindelse med henlæggelse af en straffesag. Det kan f.eks. være hensigtsmæssigt i sager, hvor den, der skal modtage underretningen, må forventes at have svært ved at forstå den skriftlige underretning eller har været meget følelsesmæssigt berørt af sagen. I disse tilfælde skal den mundtlige underretning suppleres af en skriftlig underretning, som skal udleveres samtidig med den mundtlige underretning eller sendes efterfølgende. (fremhævet)

3. Underretning om henlæggelse efter retsplejelovens § 749, stk. 2 (indstilling af efterforskningen)

Det følger af retsplejelovens § 749, stk. 2, at politiet indstiller efterforskningen, når der ikke er grundlag for at fortsætte en påbegyndt efterforskning. En underretning efter retsplejelovens § 749, stk. 3, om en sådan henlæggelse skal foretages skriftligt og skal indeholde følgende:

- Anmeldelsesdato og –tidspunkt
- Beskrivelse af det anmeldte forhold
- Oplysning om, at sagen henlægges efter retsplejelovens § 749, stk. 2
- Begrundelse for henlæggelsen
- Klagevejledning
- Vejledning om muligheden for offerrådgivning
- Vejledning om muligheden for at søge erstatning
- Vejledning om, at politiet kan genoptage sagen, hvis der kommer nye oplysninger
- Vejledning om, hvor der kan søges yderligere oplysninger (politi.dk, anklagemyndigheden.dk og dkr.dk)

Underretningen skal ske til den forurettede eller til andre, som i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 3, har krav på underretning, jf. herom pkt. 1.2. ovenfor.

Underretningen skal som udgangspunkt foretages ved anvendelse af et brevkoncept. Der er i POLSAS oprettet et brevkoncept til brug for underretning om henlæggelser efter retsplejelovens § 749, stk. 3, jf. stk. 2.

Underretningen kan dog i visse sager foretages ved anvendelse af en standardiseret slutningsskrivelse, som dannes i POLSAS via henlæggelsesbilledet, hvor der er mulighed for at vælge mellem en række standardbegrundelser. Det gælder således mindre alvorlige sager om tyveri, hærværk og indbrud (f.eks. sager vedrørende tyveri af cykel, knallert, bil, pas, kørekort, mobiltelefon, benzin mv.), hvor efterforskningen alene har bestået i en undersøgelse af gerningsstedet, gennemsyn af en video og/eller opslag i forskellige registre med henblik på identifikation af gerningsmanden.

Der kan forekomme tilfælde, hvor det kan være hensigtsmæssigt at foretage en mundtlig underretning i forbindelse med, at efterforskningen af en straffesag indstilles. Det kan f.eks. være hensigtsmæssigt i sager, hvor den, der skal modtage underretningen, må forventes at have svært ved at forstå den skriftlige underretning eller har været meget følelsesmæssigt berørt af sagen. I disse tilfælde skal den mundtlige underretning suppleres af en skriftlig underretning, som skal udleveres samtidig med den mundtlige underretning eller sendes efterfølgende.” (fremhævet)

3.3. Oplysninger fra Østjyllands Politi i forbindelse med besvarelse af spm. 887 (alm. del) fra Folketingets Retsudvalg

Østjyllands Politi har i forbindelse med besvarelse af spm. 887 (alm. del) fra Folketingets Retsudvalgt oplyst følgende:

”Rigspolitiet har til brug for besvarelsen indhentet en udtalelse fra Østjyllands Politi. Østjyllands Politi har indledningsvis oplyst, at det er politikredsens forståelse, at spørgsmålet relaterer sig til et internt støttedokument om kontakt til forurettede i straffesager, som er udarbejdet i politikredsens Afdeling for Økonomisk Kriminalitet. Dokumentet er vedlagt.

Dokumentet blev som led i en generel forsøgsordning anvendt i en periode i efteråret 2024. Forsøgsordningen havde til formål at give borgerne en bedre forståelse for de afgørelser på området for økonomisk kriminalitet, hvor politikredsen efter en konkret vurdering af bl.a. sagens karakter, grovhed og omfang beslutter at afvise en anmeldelse eller indstille en efterforskning ud fra ressourcemæssige betragtninger. Det var dog politikredsens vurdering, at den generelle forsøgsordning ikke havde den forventede værdi for borgerne, og politikredsen besluttede derfor efter en kort periode, at der alene skulle foretages opkald til forurettede efter en konkret vurdering.

Støttedokumentet, der har været tilgængeligt for den relevante afdelings medarbejdere på et lokalt fællesdrev, blev fjernet den 18. marts 2025, idet dokumentet ikke længere blev anvendt, og da politikredsen i forbindelse med DRs dækning af området blev opmærksom på, at dokumentet fortsat var tilgængeligt på det lokale fællesdrev. Det interne støttedokument er ikke tidligere blevet delt med Rigspolitiet eller Justitsministeriet. Østjyllands Politi har afslutningsvis oplyst, at politikredsen vil foretage en gennemgang af alle relevante actioncards, instrukser m.v. på sagsområdet for økonomisk kriminalitet.”

3.4. Udtalelse fra Østjyllands Politi af 26. maj 2025

For så vidt angår de to lokale vejledninger ”AUS Mistænkte” og ”Kontakt forurettede” har Statsadvokaten i Viborg anmodet Østjyllands Politi om en udtalelse. Østjyllands Politi har i udtalelse af 26. maj 2025 blandt andet oplyst følgende:

”Østjyllands Politi bemærker, at hverken Rigsadvokaten eller statsadvokaten har angivet nærmere retningslinjer for, hvordan kredsen skal tilrettelægge gennemgangen og den legalitetsmæssige vurdering af de pågældende dokumenter.

Som det vil fremgå nedenfor, er det Østjyllands Politis vurdering, at dokumenterne er inden for rammerne af gældende ret, herunder retsplejeloven og retningslinjerne i Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Kvalitet og legalitet i straffesagsbehandlingen. Østjyllands Politi vurderer dog, at det – hvis dokumentet fortsat blev anvendt – ville være hensigtsmæssigt at foretage en præcisering af et afsnit i dokumentet ”Kontakt forurettede”.

1. Generelle bemærkninger om dokumenternes formål, anvendelsesområde, rolle, status og aktualitet

Østjyllands Politi kan generelt om karakteren af de to dokumenter ”AUS mistænkte” og ”Kontakt forurettede” oplyse, at der er tale om to interne støttedokumenter om kontakt til henholdsvis forurettede og mistænkte, som er udarbejdet i politikredsens Afdeling for Økonomisk Kriminalitet.

Dokumentet ”Kontakt forurettede” blev som led i en generel forsøgsordning anvendt i en periode i efteråret 2024. Forsøgsordningen havde til formål at give borgerne en bedre forståelse for de afgørelser på området for økonomisk kriminalitet, hvor politikredsen efter en konkret vurdering besluttede at afvise en anmeldelse eller indstille en efterforskning ud fra ressourcemæssige betragtninger. Det var dog politikredsens vurdering, at den generelle forsøgsordning ikke havde den forventede værdi for borgerne, og politikredsen besluttede derfor efter en kort periode, at der alene skulle foretages opkald til forurettede efter en konkret vurdering.

Dokumentet "AUS mistænkte" blev ligeledes udarbejdet i forbindelse med den beskrevne forsøgsordning. Da politikredsen besluttede at afskaffe den beskrevne forsøgsordning, stoppede politikredsen samtidig med at anvende dokumentet "AUS mistænkte".

De omhandlede interne støttedokumenter har ikke været publiceret på POLintra. Der er således ikke tale om en af politiets særlige dokumenttyper, og dokumenterne er ikke omfattet af krav om juridisk eller ledelsesmæssig godkendelse. Støttedokumenterne har i stedet været tilgængelige for den relevante afdelings medarbejdere på et lokalt fællesdrev, hvorfra de blev fjernet den 18. marts 2025, idet dokumenterne ikke længere blev anvendt.

Østjyllands Politi understreger, at støttedokumenterne – i den periode de blev anvendt – ikke har stået alene. Dokumenterne fungerede som nævnt som interne støttedokumenter i en forsøgsordning i forbindelse med kredsens arbejde med at få nedbragt politikredsens meget betydelige sagsbeholdning på sagsområdet for økonomisk kriminalitet. Dokumenterne skulle derfor forstås i sammenhæng med kredsens centrale "Vejledning om afgørelseskompetence, henlæggelse og slutning af straffesager" og "Actioncard om slutning af økonomiske sager på ressourcer (2024 projekt)". Derudover havde de politi- og juristuddannede medarbejdere, der sidder i Afdelingen for Økonomisk Kriminalitet, og som har fået en bemyndigelse som beskrevet i kredsens centrale "Vejledning om afgørelseskompetence, henlæggelse og slutning af straffesager", fået undervisning, vejledning og løbende sparring om grænserne for bemyndigelsen og den nærmere faglige vurdering, der skulle foretages i de konkrete sager – også fra jurister i anklagemyndigheden.

2. Konkrete bemærkninger til dokumenterne

2.1. "AUS mistænkte"

Dokumentet er en kortfattet beskrivelse af, hvad der skal være særlig opmærksomhed på, når der ringes ud til en person, der er mistænkt for en forbrydelse, for at foretage afhøring, men hvor der forud for afhøringen ikke skønnes at være en sådan grad af mistanke, at der politifagligt er grundlag for at foretage sigtelse af personen. "AUS" er således en forkortelse for "afhørt uden sigtelse".

Denne afhøringsform, hvor mistænkte ikke sigtes, men bliver vejledt om, at vedkommende ikke er forpligtet til at udtale sig, jf. retsplejelovens § 752, stk. 1, er en almindelig anvendt fremgangsmåde, der ud fra en konkret vurdering af sagens omstændigheder kan anvendes inden for alle sagsområder. Østjyllands Politi bemærker i den forbindelse, at det i Rigspolitiets bibliotek med mulige formregler til afhøringsrapporter er muligt at vælge "afhørt uden sigtelse", hvorefter følgende tekst vil blive indsat i afhøringsrapportens afsnit om formregler: ".... blev afhørt uden sigtelse, men gjort opmærksom på, at han/hun ikke havde pligt til at udtale sig".

Østjyllands Politi har ved nærværende gennemgang vurderet, at dokumentet er inden for rammerne af gældende ret, herunder retsplejeloven og retningslinjerne i Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Kvalitet og legalitet i straffesagsbehandlingen.

2.2. "Kontakt forurettede"

Som nærmere beskrevet under pkt. 1 ovenfor blev støttedokumentet "Kontakt forurettede" som led i en generel forsøgsordning anvendt i en periode i efteråret 2024. Forsøgsordningen havde til formål at give borgerne en bedre forståelse for de afgørelser på området for økonomisk kriminalitet, hvor politikredsen efter en konkret vurdering besluttede at afvise en anmeldelse eller indstille en efterforskning ud fra ressourcemæssige betragtninger.

Østjyllands Politi har ved nærværende gennemgang vurderet, at dokumentet er inden for rammerne af gældende ret, herunder retsplejeloven og retningslinjerne i Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Kvalitet og legalitet i straffesagsbehandlingen.

Østjyllands Politi vurderer dog, at det – hvis dokumentet fortsat blev anvendt – ville være hensigtsmæssigt at foretage en præcisering af følgende afsnit i dokumentet:

"Forurettede har supplerende oplysninger til sagen

Som udgangspunkt ændrer det ikke ved vores beslutning om, at sagen alligevel henlægges på ressourcer. Ved specielle tilfælde kontakt [...]"

Afsnittet skulle forstås som en vejledning til den politiansatte, som foretog opkaldet til forurettede, om, hvorledes medarbejderen skulle håndtere modtagelse af supplerende oplysninger under telefonsamtalen.

Det er dog Østjyllands Politis vurdering, at det havde været hensigtsmæssigt, at det fremgik tydeligere af afsnittet, at den politiansatte i alle tilfælde skulle foretage en konkret vurdering af de supplerende oplysninger, der måtte fremkomme under telefonsamtalen med forurettede – dette for at mindske risikoen for eventuelle misforståelser hos den politiansatte.

Som beskrevet ovenfor anvendes dokumentet ikke længere i Østjyllands Politi, hvorfor kredsen ikke har fundet anledning til at udarbejde en ændret udgave af dokumentet.

De ovennævnte bemærkninger har været medvirkende til iværksættelse af de fremadrettede tiltag, i pkt. 3 nedenfor.

3. Afsluttende bemærkninger

Østjyllands Politi skal understrege, at der i hver enkel sag foretages en konkret vurdering, herunder med vægtning af sagens karakter, grovhed og omfang. Herunder indgår blandt andet momenter såsom sagsværdi, tabsstørrelse og sagens alder. Hertil endvidere hvilken betydning det vil have, om der er tale om et enkeltstående forhold, eller om der foreligger flere anmeldelser om lignende forhold samt om en evt. mistænkt tidligere er straffet for lignende, idet dette vil være strafskærpende under en straffesag. Det indebærer samlet, at Østjyllands Politi også efterforsker samt rejser sigtelser og tiltaler i sager om økonomisk kriminalitet, hvor sagens værdi er under 500.000 kr. Østjyllands Politi kan i forlængelse heraf oplyse, at politikredsen også efter dokumenternes udarbejdelse og anvendelse løbende har rejst sigtelse og tiltale i en række sager, hvor sagens værdi har været under 500.000 kr.

Rigsadvokaten har den 1. april 2025 anmodet politikredsene om gennemgang af alle actioncards, retningslinjer mv. om kriterier for henlæggelser og slutning af sager. Denne gennemgang har sammen med drøftelser i forbindelse med kredsens løbende bidrag til besvarelse af de stillede spørgsmål fra Folketingets Retsudvalg om prioritering af politiets ressourcer mv. givet anledning til, at Østjyllands Politi har igangsat et kredsprojekt om udarbejdelse, placering og vedligehold af lokale cirkulærer, actioncards og vejledninger mv.

Formålet med projektet er at sikre, at politikredsens lokale cirkulærer, vejledninger, actioncards m.v. udarbejdes, godkendes, placeres og vedligeholdes korrekt. Dette skal sikre, at dokumenter, som anvendes i Østjyllands Politi, til enhver tid er relevante, opdaterede og let tilgængelig for politikredsens medarbejdere.

Det er målet, at der med projektet er implementeret faste kredsdekkende retningslinjer for ovennævnte inden udgangen af august måned 2025, og at alle relevante kredsdokumenter uanset deres aktuelle form, placering og indhold – er gennemgået og i relevant omfang tilrettet inden udgangen af året, så de lever op til disse nye retningslinjer.”

4. Statsadvokatens vurdering

4.1. Actioncard om "Slutning af økonomiske sager på ressourcer (2024 projekt)"

Indledningsvis bemærkes, at dokumenttypen "actioncard" er en dokumentform, som sætter praktiske og konkrete handlingsanvisninger og er målrettet udførelsen af tjenesten (operativt) eller sagsbehandlingen i politiet, jf. cirkulære om politiets dokumenter § 2, nr. 4.

Actioncards er en særlig dokumenttype, som ikke kendes fra de almindelige retskilder, og der gælder ingen særlige lovtekniske krav til actioncards. Det fremgår endvidere af § 5 i cirkulære om politiets dokumenter, "at en politikreds kan udstede dokumenter, der er omfattet af de i § 2, stk. 1, nr. 1-7, nævnte dokumenttyper med virkning for kredsen". Der er ikke særlige krav til, hvem udstederen af et actioncard kan være, og der ikke er fastsat nogen godkendelsesprocedure for actioncards, men vil afhængigt af indholdet skulle fastsættes fra gang til gang.

Generelle vejledninger af betydning for straffesagsbehandlingen skal være undergivet den fornødne ledelsesmæssige forankring og legalitetssikring, jf. bl.a. Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Kvalitet og legalitet i straffesagsbehandlingen, pkt. 3.1, hvoraf det fremgår, at "Politidirektøren skal - gennem cheflageren og de politiuddannede ledere – ved fastsættelse af lokale retningslinjer og gennem daglig kvalitets- og legalitetssikring sørge for, at de fastsatte retningslinjer følges, således at kravene til kvalitet, effektivitet og legalitet opfyldes". Legalitetssikringen har til formål at bidrage til at sikre, at politiets myndighedsudøvelse altid sker inden for rammerne af gældende ret.

Et actioncard er altså kort, praktisk og konkret handlingsanvisende, og beskriver, hvordan en ansat i politiet skal forholde sig eller agere i bestemte sager eller situationer, som typisk har til formål at støtte relevante medarbejdere til at foretage korrekte sagsskridt, handlemåder og faglige skøn. Indholdet af et actioncard må ikke føre til sagsskridt, handlemåder eller faglige skøn i strid med gældende ret, herunder retsplejeloven eller retningslinjerne i Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Kvalitet og legalitet i straffesagsbehandlingen – eller en øget risiko herfor.

Østjyllands Politi har oplyst, at det lokale actioncard om slutning af økonomiske sager på ressourcer (2024 projekt), hvor beløbet 499.999 kr. er nævnt i punkt 5, er udarbejdet i Afdeling for Økonomisk Kriminalitet i Østjyllands Politi. Actioncardet er en intern operationalisering i Afdelingen for Økonomisk Kriminalitet af politikredsens lokale vejledning om afgørelseskompetence, henlæggelse og slutning af straffesager og har til formål at støtte politiets sagsbehandling. (fremhævet)

Ud over indholdet overskriften i punkt 1 og 2 i actioncardet ("hjemmel for slutning af sager i politisøjlen" og "hvilke sager skal sluttet af anklagemyndigheden"), oplyses det endvidere i actionscardets resumé, at der er tale om en "vejledning til slutning af sager inden for økonomisk kriminalitet, hvor vejledningen og projektet fra 2023 er udvidet til også at omfatte slutning af mere alvorlige sager på ressourcemæssige hensyn. Der er her tiltænkt et koncept til brug i tjenesten, særligt hvorvidt kompetencen til slutning af en relevant sag ligger i Politisøjlen eller hos Anklagemyndigheden." (fremhævet).

Det fremgår således både af oplysningerne fra Østjyllands Politi og indholdet af actioncardet, at hovedformålet med actioncardet er at give anvisninger om en relevant sag kan afgøres af politiet, dvs. lå inden for den delegation, som var givet til politiet i vedrørende økonomiske sager.

Statsadvokatens vurdering af actioncardet er derfor også foretaget i denne primære kontekst, herunder i forhold til, om Østjyllands Politis delegation til politiet i økonomiske sager i det hele taget har været inden for rammerne af Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Kvalitet og legalitet i straffesagsbehandlingen, se afsnit 4.1.1. umiddelbart nedenfor.

4.1.1. Delegation til politiet i økonomiske sager

Der henvises i actioncardets sidste side under "relaterede dokumenter" til Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Kvalitet og legalitet, og til Østjyllands Politis "Vejledning om afgørelseskompetence, henlæggelse og slutning af straffesager".

Som det fremgår ovenfor, er der således mulighed for at bemyndige politiet afgørelseskompetence i visse økonomiske sager med henblik på den bedst mulige ressource- og kompetenceanvendelse i politikredsen, og når det i øvrigt er ubetænkeligt at delegere afgørelseskompetencen. Der kan f.eks. også ske bemyndigelse i sager om økonomisk kriminalitet, forudsat at bemyndigelsen kun omfatter sager, hvor der ikke efter den indledende efterforskning er fundet brugbare spor, og der ikke er yderligere efterforskningsskridt, der med rimelighed kan foretages, eller hvor der ikke er mistanke til en mulig gerningsmand.

Herudover er der i Rigsadvokatmeddelelsen alene foretaget en yderligere række negative afgrænsninger, dvs. tilfælde hvor der ikke er muligt delegere.

For de økonomiske sager drejer det sig om "Alvorligere, herunder omfattende og mere komplicerede særlovssager og sager om økonomisk kriminalitet", som altså er den øvre grænse for delegation til politiet.

Sager, hvor der er spørgsmål om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald efter retsplejelovens §§ 721-722 på grund af forældelse eller af ressourcemæssige hensyn, kan heller ikke delegeres til politiet, hvilket betyder, at afgørelseskompetencen i sager, hvor en person er sigtet, ikke kan delegeres til politiet, når sager sluttet på grund af forældelse eller af ressourcemæssige hensyn.

I "Vejledning om afgørelseskompetence, henlæggelse og slutning af straffesager" fra Østjyllands Politi er delegationen til politiet sket efter samme opbygning som i Rigsadvokatmeddelelsen. For økonomiske sager er der således sket delegation af sager, hvor hensynet til den mest hensigtsmæssige anvendelse af politiets ressourcer ud fra en samlet konkret vurdering tilsiger, at efterforskning ikke indledes eller standses.

Dette skal ifølge Vejledningen ske ud fra en samlet vurdering af, om det ud fra de foreliggende efterforskningsmuligheder er realistisk, at en efterforskning vil kunne føre til opklaring af sagen, den mest hensigtsmæssige anvendelse af politiets ressourcer, om sagens gennemførelse vil medføre vanskeligheder, omkostninger eller sagsbehandlingstider, som ikke står i rimeligt forhold til sagens betydning og den straf, der i givet fald forventes idømt. Det bemærkes, at kriteriet i Rigsadvokatmeddelelsen om, at delegationen skal være "ubetænkelig" ikke fremgår af Vejledningen fra Østjyllands Politi.

Østjyllands Politi har i Vejledningen også en negativ øvre afgrænsning af delegationen med samme ordlyd som Rigsadvokatmeddelelsen, dvs. "alvorligere, herunder omfattende og mere komplicerede særlovssager og sager om økonomisk kriminalitet", og "sager, hvor der er spørgsmål om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald efter retsplejelovens §§ 721-722 på grund af forældelse eller af ressourcemæssige hensyn".

Det er derfor statsadvokatens vurdering, at delegationen til politiet for vidt angår økonomiske sagers afgørelse, når hensynet til ressourceanvendelsen inddrages, må siges at ligge inden for rammerne af Rigsadvokatmeddelelsen. Der er herved lagt vægt på, at delegationen i Vejledningen kun med ganske få nuancer er overensstemmende med Rigsadvokatmeddelelsen.

Det forhold, at Østjyllands Politi om kriteriet "hensynet til den mest hensigtsmæssige anvendelse af politiets ressourcer" udfolder, hvilke hensyn man i den forbindelse skal lægge vægt på, fører efter statsadvokatens opfattelse ikke til en udvidelse af delegationen, men snarere en præcisering.

Det bemærkes dog, at da det følger af Rigsadvokatmeddelelsen, at delegationen til politiet i økonomiske sager skal være "ubetænkelig" ville det efter Statsadvokatens opfattelse have

være mest korrekt også at anføre dette generelle kriterie i Østjyllands Politis vejledning. Uanset fraværet af dette generelle kriterie, er det ikke statsadvokatens opfattelse, at dette i sig selv har ført til uklarhed eller udvidelse af delegationen, henset til den i øvrigt meget store lighed.

4.1.2. Actioncardets beskrivelse af rammerne for delegation

Stadsadvokaten er enig med Østjyllands Politi i, at afgrænsningen mellem straffelovens § 285, stk. 1, og straffelovens § 286, stk. 2 (berigelsesforbrydelser af særlig grov beskaffenhed), svarende til et beløb på omkring 500.000 kr. svarer til den grænse, der er styrende for, om en skatte- eller afgiftsunndragelse skal henføres under § 289, og at beløbets størrelse dog ikke er eneafgørende for, om forholdet henføres til § 285, stk. 1, eller § 286, stk. 2.

Det er imidlertid statsadvokatens vurdering, at økonomiske sager omfattet af straffelovens § 286 – berigelsesforbrydelser af særlig grov beskaffenhed - i alle tilfælde ikke vil kunne delegeres til politiet, da der i så fald vil tale om "alvorligere, herunder omfattende og mere komplicerede" økonomisk sager, som der ifølge Rigsadvokatmeddelelsen ikke er mulighed for at delegere til politiet.

Det anførte i actioncardets punkt 2 om, at "§ 286 vil typisk være lig med slutningen i anklagemyndigheden" er således ikke inden for rammerne i Rigsadvokatmeddelelsen, da det i alle tilfælde vil være anklagemyndigheden, som har afgørelseskompetencen i sager omfattet af straffelovens § 286. Ud fra samme betragtning vil det anførte i actioncardets pkt. 5, om, at "sager over/i § 286 vil i enkelte tilfælde kunne slutes på ressourcer alligevel" heller ikke være ikke inden for rammerne i Rigsadvokatmeddelelsen.

Efter det oplyste fra Østjyllands Politi, herunder om den lokale anklagemyndigheds tilkendegivelse om fortolkningen af Rigsadvokatmeddelelsens afsnit om Kvalitet og legalitet i straffesagsbehandlingen, pkt. 3.2.3.3, samt efter det i øvrigt anførte i actioncardets punkt 5; "**hovedregel** - sagen vil kunne slutes op til § 286-sager, som udgangspunkt ved beløb på alt mellem 0 kr. og 499.999 kr.", vurderes det, at actioncardet som udgangspunkt har operationaliseret en grænse for delegationen til politiet til sager med beløb op til 500.000 kr., dog således, at der i alle tilfælde vil være tale om en konkret vurdering af sagen.

Henset til den ganske betydelige beløbsgrænse og beløbskriteriets betydning ift. vurderingen af, om sagen vil være omfattet af straffelovens § 286, vil en sådan "hovedregel" for grænse for delegation på 500.000 kr. efter statsadvokatens vurdering ligge helt op til den øvre negative grænse for delegation som beskrevet i Rigsadvokatmeddelelsen om "alvorligere, herunder omfattende og mere komplicerede" økonomisk sager.

Netop da det i alle tilfælde kræver en konkret vurdering af sagen at kunne afgøre, om en sag om betydelige beløb er omfattet af straffelovens § 286 – og dermed udenfor rammerne for delegation – vil en delegation i så vidt omfang efter statsadvokatens vurdering forudsætte, at der i afdelingen for økonomisk kriminalitet er en personalesammensætning med ganske betydelige faglige, men også juridiske kompetencer, ligesom det vil forudsætte ganske grundig instruktion, sparring og opfølgning på sagernes vurdering.

Der foreligger dog ikke oplysninger om, at dette ikke har været tilfældet hos Østjyllands Politi. Det bemærkes i den forbindelse, at flere steder i actioncardet, herunder også i pkt. 5 hvor beløbsgrænsen er beskrevet, fremgår ”Tvivl – drøft sagen med sektionsleder/fagkoordinator/juridisk konsulent”.

Samlet set er det derfor statsadvokatens vurdering, at operationalisering af en grænse for delegationen til politiet til sager med beløb op til 500.000 kr. som beskrevet i actioncardet under visse givne forudsætninger kan ligge inden for rammerne af delegation i Rigsadvokatens meddelelse.

Det forekommer dog meget uhensigtsmæssigt, at beskrivelsen af et vigtigt anvendt objektivt kriterie for delegationens grænser ikke også fremgår direkte af Østjyllands Politis ”Vejledning om afgørelseskompetence, henlæggelse og slutning af straffesager”, men i stedet er udarbejdet af Afdeling for Økonomisk Kriminalitet i Østjyllands Politi som en intern operationalisering i Afdelingen for Økonomisk Kriminalitet af politikredsens lokale vejledning om afgørelseskompetence, henlæggelse og slutning af straffesager.

4.1.3. Yderligere bemærkninger til actioncardet

Som tidligere beskrevet har hovedformålet med actioncardet været at afklare, om en relevant sag kunne afgøres af politiet, dvs. om den lå inden for grænserne af den delegation, som var givet til politiet i økonomiske sager.

Som det fremgår af Rigsadvokatmeddelelsen er der en øvre negativ grænse for delegation i ”Sager, hvor der er spørgsmål om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald efter retsplejelovens §§ 721-722 på grund af forældelse eller af ressourcemæssige hensyn”. Det betyder, at hvis der er en sigtet i sagen, kan en afgørelse begrundet i ressourcemæssige hensyn ikke delegeres til politiet. Det samme vil efter statsadvokatens vurdering gælde, såfremt en mistænkt ikke formelt er blevet sigtet, men med føje må anses for sigtet.

I actioncardets pkt. 1 står anført følgende: ”Hjemmel for slutning af sager i politisøjlen. Henlæggelse efter retsplejelovens § 749 forudsætter, at der ikke er foretaget så omfattende indgreb mod mistænkte, f.eks. ransagning, at denne må betragtes som sigtet.”

Det anførte i actioncardets pkt. 1 er efter statsadvokatens opfattelse ikke i strid med retsplejelovens regler, men beskriver en situation, hvor en mistænkt person med meget stor sikkerhed må betragtes som sigtet, da der som beskrevet er foretaget tvangsindgreb i form af f.eks. ransagning. Det vil imidlertid også kunne være tilfældet i situationer, hvor der er sket mere indgående afhøring omkring en anmeldelse, eller i det hele taget med tilstedeværelse af udsagn eller omstændigheder i sagen, som kvalificerer mistanken mod den pågældende.

I 4. udgave af "Straffeprocessen" af Michael Kistrup, Jakob Lund Poulsen, Jens Røn og Thomas Rørdam står der under afsnittet "Mistankens styrke – sigtelsen som begreb" blandt andet følgende:

"Udgangspunktet for vurderingen af, om mistanken er af en sådan styrke, at der foreligger en sigtelse, er § 96, stk. 2, hvorefter anklagemyndigheden (politiet) skal påse, at forfølgning af personer, der ikke er strafskyldige (uskyldige), ikke finder sted. Sigteelse er et led i strafforfølgningen og kan dermed ikke rejses mod hvem som helst. Der skal foreligge en særlig grund til at rejse sigtelse mod en person i form af omstændigheder, spor, udsagn mv., der på objektivt grundlag og med rimelighed taler for dennes mulige uskyld."

Om der foreligger et sigtelsesgrundlag i sagen, er derfor en vurdering - også ifølge actioncardet - som skal foretages helt indledningsvis. Da vurderingen er afgørende for om delegationen kan siges at være inden for rammerne af Rigsadvokatmeddelelsen, må det derfor også forudsætte, at der i denne henseende foretages en kvalificeret vurdering af, om der foreligger et sigtelsesgrundlag.

Efter statsadvokatens opfattelse vil det som tidligere nævnt forudsætte, at der i afdelingen for økonomisk kriminalitet er en personalesammensætning med ganske betydelige faglige, men også juridiske kompetencer, ligesom det vil forudsætte ganske grundig instruktion, sparring og opfølgning på sagernes vurdering, særligt når delegation til politiet er givet helt op til den øvre negative grænse.

4.1.4. Ændringer til actioncardets pkt. 7

Underpunkt 4 havde før ændringen af actioncardets pkt. 7 formuleringen "kun mistænkt, hvis FOU/ANM selv har henledt opmærksomheden på en nævnte person". Dette kunne isoleret set opfattes som en vurdering efter retsplejeloven, som i givet fald ikke ville være korrekt, da mistankegrundlagt selvsagt afhænger af alle sagens omstændigheder, og ikke kun en person en anmelder/forurettet har henledt opmærksomheden mod.

Underpunktet 4 står imidlertid i under pkt. 7.b, som hvor der står anført følgende: ”udfind det korrekte koncept til slutning ud fra følgende” – hvor pkt. 4 ”mistænkt” fremgår som en af mulighederne.

Uanset den isoleret set uhensigtsmæssige formulering af pkt. 4, er det derfor statsadvokatens opfattelse, at det set i sammenhængen – også forud ændringen – fremgik, at der i underpunkt 4 var tale om anvisninger om konceptvalg, hvilket nu er yderligere præciseret.

Statsadvokaten finder derfor ikke, at formuleringen af underpunkt 4 i actioncardets pkt. 7, hverken før eller efter ændringen kan siges at være egentlig i strid med gældende ret.

4.2. De lokale vejledninger ”AUS-mistænkte” og ”Kontakt forurettede”

Det fremgår af Østjyllands Politis oplysninger, at støttedokumenterne – i den periode de blev anvendt – ikke har stået alene, og at de politi- og juristuddannede medarbejdere, der sidder i Afdelingen for Økonomisk Kriminalitet, og som har fået en bemyndigelse som beskrevet i kredsens centrale ”Vejledning om afgørelseskompetence, henlæggelse og slutning af straffesager”, har fået undervisning, vejledning og løbende sparring om grænserne for bemyndigelsen og den nærmere faglige vurdering, der skulle foretages i de konkrete sager – også fra jurister i anklagemyndigheden.

Denne forudsætning er derfor lagt til grund for statsadvokatens vurdering nedenfor.

4.2.1. Vejledning ”AUS-mistænkte”

Østjyllands Politi har blandt andet oplyst, at der var tale om interne støttedokumenter, som ikke har været publiceret på POLintra, og at der således ikke er tale om en af politiets særlige dokumenttyper, og dokumenterne ikke er omfattet af krav om juridisk eller ledelsesmæssig godkendelse. Støttedokumenterne har i stedet været tilgængelige for den relevante afdelings medarbejdere på et lokalt fællesdrev, hvorfra de blev fjernet den 18. marts 2025, idet dokumenterne ikke længere blev anvendt.

Dokumentet er ifølge Østjyllands Politi en kortfattet beskrivelse af, hvad der skal være særlig opmærksomhed på, når der ringes ud til en person, der er mistænkt for en forbrydelse, for at foretage afhøring, men hvor der forud for afhøringen ikke skønnes at være en sådan grad af mistanke, at der politifagligt er grundlag for at foretage sigtelse af personen. ”AUS” er således en forkortelse for ”afhørt uden sigtelse”.

Statsadvokaten er enig med Østjyllands Politi, at støttedokumentet fremtræder som en kortfattet beskrivelse af formregler i forbindelse med en afhøring uden sigtelse, og at indholdet ikke strider mod gældende ret. Det er dog en forudsætning for denne vurdering, at der – som oplyst af Østjyllands Politi – forinden er foretaget et skøn i forhold til, om mistanken har en sådan styrke, at den pågældende må anses for sigtet, jf. også afsnit 1.2.3 ovenfor. Uden denne forudsætning kunne dokumentet fremstå som om, at det var mistænktets stillingtagen nægter/erkender, som var afgørende for, om der blev sigtet eller ej, hvilket ikke ville være korrekt.

Da støttedokumentet ikke anvendes længere, ligesom det ikke længere er tilgængeligt, har statsadvokaten ikke forholdt sig til eventuelle yderligere ændringer.

Det bemærkes, at uanset støttedokumentet foreligger i en dokumentform, som ikke kræver egentlig juridisk eller ledelsesmæssig godkendelse, vil enhver anvendt vejledning skulle opfylde kvalitets- og legalitetskrav og harmonere med god sagsbehandlingsskik, jf. Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Kvalitet og legalitet i straffesagsbehandlingen, pkt. 3.1.

4.2.2. Vejledning "Kontakt forurettede"

Østjyllands Politi har oplyst, at støttedokumentet "Kontakt forurettede" blev anvendt som led i en generel forsøgsordning i en periode i efteråret 2024. Forsøgsordningen havde til formål at give borgerne en bedre forståelse for de afgørelser på området for økonomisk kriminalitet, hvor politikredsen efter en konkret vurdering besluttede at afvise en anmeldelse eller indstille en efterforskning ud fra ressourcemæssige betragtninger. Ifølge oplysningerne fra Østjyllands Politi var anvendelsen af støttedokumentet tiltænkt såvel ved afvisninger af anmeldelse (§ 749, stk. 1) og indstilling af efterforskning (§ 749, stk. 2).

Som det fremgår af Rigsadvokatens retningslinjer om underretning ved henlæggelse af straffesager – retsplejelovens § 749, stk. 3, kan der forekomme tilfælde, hvor det kan være hensigtsmæssigt at foretage en mundtlig underretning i forbindelse med, at efterforskningen af en straffesag indstilles. Dette vil efter statsadvokatens opfattelse også kunne anvendes i en situation, hvor man slutter sager som følge af en ressourceafvejning.

Ifølge Rigsadvokatens retningslinjer om underretning ved henlæggelse skal en mundtlig underretning som det helt klare udgangspunkt suppleres af en skriftlig underretning, der skal udleveres samtidig med den mundtlige underretning eller sendes efterfølgende. Den skriftlige underretning bør ske samme dag som den mundtlige underretning, da afgørelsen retligt set er truffet den dag, som borgeren får meddelt afgørelsen, hvilket blandt andet har betydning for klagefristen.

Det synes visse steder i støttedokumentet at være forudsat, at den mundtlige afgørelse også ledsages af en skriftlig afgørelse, eksempelvis ved formuleringerne: "forklar forurettede, at de modtager vejledningen skriftligt" og "Klagefrist er 4 uger fra modtagelse af skrivelse". Det bemærkes dog, at støttedokumentet ikke indeholder anvisninger herom, ej heller hvornår dette bør ske, hvilket efter statsadvokatens vurdering havde været hensigtsmæssigt.

Politiet har ligesom andre forvaltningsmyndigheder notatpligt i afgørelsessager, når politiet mundtligt eller på anden måde modtager oplysninger om sagens faktiske grundlag eller eksterne faglige vurderinger, der er af betydning for sagens afgørelse. Det gælder særligt, når oplysningerne ikke findes i sagen i forvejen.

Statsadvokaten er derfor enig med Østjyllands Politi i, at det havde været hensigtsmæssigt, at det fremgik tydeligere af afsnittet om modtagelse af supplerende oplysninger, at den politiansatte i alle tilfælde skulle foretage en konkret vurdering af de supplerende oplysninger, der måtte fremkomme under telefonsamtalen med forurettede. Politiet ville i så fald også have pligt til at modtage de pågældende oplysninger i form af et telefonnotat eller udfærdigelse af en egentlig politirapport.

I denne henseende er statsadvokaten derfor på det foreliggende grundlag ikke enig med Østjyllands Politi i, at støttedokumentet er inden for rammerne af gældende ret.

Da støttedokumentet ikke anvendes længere, ligesom det ikke længere er tilgængeligt, har statsadvokaten ikke forholdt sig eventuelle yderligere forslag til ændringer.

Det bemærkes, at uanset støttedokumentet foreligger i en dokumentform, som ikke kræver egentlig juridisk eller ledelsesmæssig godkendelse, vil enhver vejledning skulle opfylde kvalitets- og legalitetskravene og ligeledes harmonere med god sagsbehandlingsskik, jf. Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Kvalitet og legalitet i straffesagsbehandlingen, pkt. 3.1.

Med venlig hilsen

Jakob Berger Nielsen
statsadvokat